

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного
факультету _____ Інна САВИЦЬКА
« _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри філософії
та міжнародної комунікації
Протокол № 13 від 16.05.2024 р.
Завідувачка кафедри
_____ Валентина КУЛЬТЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Соціальна робота»
_____ Ірина ДЕМЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	<u>231 – «Соціальна робота»</u>
Освітня програма	Соціальна робота
Факультет	<u>Гуманітарно-педагогічний факультет</u>
Розробники:	канд. філос. н, доц., Савицька І. М. канд. філос. н, доц., Гейко С. М.

Опис навчальної дисципліни «ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	231 – «Соціальна робота»	
Освітня програма	Соціальна робота	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	240	
Кількість кредитів ECTS	8	
Кількість змістових модулів	4	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	3
Семестр	4	5
Лекційні заняття	30	8
Практичні, семінарські заняття	30	8
Самостійна робота	180	224
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	8	-

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Філософія» є створення умов для самостійного осмислення студентами існування та розвитку природного і соціального світу, формоутворень культури і пізнання, людини та її сутності. Філософія належить до циклу фундаментальних дисциплін, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної культури студентської молоді, усвідомлення ними свого місця і ролі в суспільстві; визначення ціннісних

орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питань: хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах, як долати перешкоди на шляху до мети. Філософія – це не стільки результат, що закріплюється у формі чітких і виважених положень, скільки процес, якому належить навчитись. Це вміння мислити можна здобути лишень у процесі філософської освіти через діалог із мислителями минулого та сучасності, через діалог студента та викладача. Курс релігієзнавства дає можливість студенту змінити стихійне ставлення до релігії свідомим, сприяє оволодінню досягненнями світової та вітчизняної культури і виваженого ставлення до релігійних переконань інших людей, утворює гуманістичні цінності, він спрямований на соціальне і моральне вдосконалення суспільства і людини.

Завдання: вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до нього; вивчення комплексу принципів пізнання та загальних методів пізнавальної діяльності; вивчення структури релігієзнавства, його понятійного апарату, основних етапів розвитку релігії та релігієзнавства; засвоєння імен засновників релігійних систем, відомих богословів, релігієзнавців, основного змісту священних писань; набуття вміння застосовувати здобуті знання для аналізу різноманітних суспільних явищ та в ситуаціях світоглядного вибору.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК1).

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 3).
- Здатність планувати та управляти часом (ЗК5).
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК10).
- Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми (ЗК11).

Програмні результати навчання (ПРН):

- Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами (ПРН1).

- Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми та формулювати пропозиції щодо шляхів покращення соціальних ситуацій, вирішення проблем, що призвели до складних життєвих ситуацій (ПРН4).

**2. Програма та структура навчальної дисципліни «Філософія»
для повного терміну денної та заочної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	тижн і	усьог о	лекці ї	прак т	с.р .	Усьог о	лекці ї	прак т	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Історія світової філософії									
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	1	10	2	2	6	8	2	2	4
Тема 2. Філософія Давнього світу. Антична філософія.	2	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	3	10	2	2	6	8	-	-	8
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	4	10	2	2	6	8	-	-	8
Тема 5. Німецька класична філософія	5	10	2	2	6	8	-	-	8
Тема 6. Некласична філософія	6	10	2	2	6	10	-	-	10

XIX-XXI ст.									
Тема 7. Українська філософія	7	10	2	2	6	8	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1.		70	14	14	42	56	2	2	52
РЕЛІГІЄЗНАВСТВО. Модуль 2. Релігія у філософському вимірі. Релігії в Україні									
Тема 8. Релігієзнавств о як сфера гуманітарного знання	1	10	2	2	6		1		
Тема 9. Релігія як предмет філософськог о осмислення	2	10	2	2	6		1	1	
Тема 10. Релігія як духовний феномен і суспільне явище	3	10	2	2	6				
Тема 11. Вільнодумств о	4	10	2	2	6				
Теми 12-13. Релігія в духовному житті українців. Свобода совісті та її правове регулювання в Україні.	5 6	20	4	4	12				
Тема 14.	7	10	2	2	6				

Ранні форми релігій.									
Тема 15. Національні релігії	8	10	2	2	6				
Разом за змістовим модулем 2.	80		16	16	48		2	2	56
ФІЛОСОФІЯ. Модуль 3. Філософські виміри людського буття									
Тема 16. Онтологія. Філософське розуміння світу.	8	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 17. Філософська антропологія. Людина як предмет філософського дослідження	9	10	2	2	6				
Тема 18. Гносеологія. Пізнавальна активність людини	10	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 19. Логіка. Поняття як форма мислення.	11	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 20. Судження – складна форма мислення.	12	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 21. Умовиводи. Логічні	13	10	2	2	6				

основи теорії аргументації.									
Тема 22. Соціальна філософія: суспільство як соціальна система	14	10	2	2	6				
Тема 23. Філософія соціальної роботи.	15	10	2	2	6				
Разом за змістовим модулем 3.	80		16	16	48		2	2	56
РЕЛІГІЄЗНАВСТВО. Модуль 4. Світові релігії та неорелігійні рухи									
Тема 24. Буддизм	9	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 25. Християнство	10	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 26. Православ'я	11	10	2	2	6				
Тема 27. Католицизм	12	10	2	2	6				
Тема 28. Протестантизм	13	10	2	2	6				
Тема 29. Іслам	14	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 30. Нові неорелігійні рухи	15	10	2	2	6		0,5	0,5	
Разом за змістовим модулем 4.	70		14	14	42		22	2	56
Усього годин	240		30	30	180	240	8	8	224

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ФІЛОСОФІЯ. Філософська пропедевтика.	2
2	Філософія Давнього світу. Філософія Середньовіччя та Відродження	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва. Німецька класична філософія	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Некласична філософія ХІХ-ХХІ ст.	2
7	Українська філософія	2
8	Онтологія. Філософське розуміння світу	2
9	Філософська антропологія. Людина як предмет філософського дослідження	2
10	Гносеологія. Пізнавальна активність людини	2
11	Логіка. Поняття як форма мислення.	2
12	Судження – складна форма мислення.	2
13	Умовиводи. Логічні основи теорії аргументації.	2
14	Соціальна філософія: суспільство як соціальна система	2
15	Філософія соціальної роботи	2
1	РЕЛІГІЗНАВСТВО. Релігієзнавство як сфера гуманітарного знання	2
2	Релігія як предмет філософського осмислення	2
3	Релігія як духовний феномен і суспільне явище	2
4	Вільнодумство	2
5-6	Релігія в духовному житті українців. Свобода совісті та її правове регулювання в Україні.	4
7	Ранні форми релігій.	2
8	Національні релігії	2
9	Буддизм	2
10	Християнство	2
11	Православ'я	2
12	Католицизм	2
13	Протестантизм	2
14	Іслам	2
15	Нові неорелігійні рухи	2
	Разом	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ФІЛОСОФІЯ. Філософська пропедевтика.	6
2	Філософія Давнього світу. Філософія Середньовіччя та Відродження	6
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	6
4	Філософія Нового часу та Просвітництва. Німецька класична філософія	6
5	Німецька класична філософія	6
6	Некласична філософія ХІХ-ХХІ ст.	6
7	Українська філософія	6
8	Онтологія. Філософське розуміння світу	6
9	Філософська антропологія. Людина як предмет філософського дослідження	6
10	Гносеологія. Пізнавальна активність людини	6
11	Логіка. Поняття як форма мислення.	6
12	Судження – складна форма мислення.	6
13	Умовиводи. Логічні основи теорії аргументації.	6
14	Соціальна філософія: суспільство як соціальна система	6
15	Філософія соціальної роботи	6
1	РЕЛІГІЗНАВСТВО. Релігієзнавство як сфера гуманітарного знання	6
2	Релігія як предмет філософського осмислення	6
3	Релігія як духовний феномен і суспільне явище	6
4	Вільнодумство	6
5-6	Релігія в духовному житті українців. Свобода совісті та її правове регулювання в Україні.	6
7	Ранні форми релігій.	6
8	Національні релігії	6
9	Буддизм	6
10	Християнство	6
11	Православ'я	6
12	Католицизм	6
13	Протестантизм	6
14	Іслам	6
15	Нові неорелігійні рухи	6
	Разом	180

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- реферати;
- тематичні тести;
- модульні тести.

6. Методи навчання

Під час викладання курсу передбачено використання методики проблемного навчання, технології дистанційного навчання та модульно-рейтингова системи навчання.

- словесний метод (лекція, дискусія, розповідь-пояснення, співбесіда);
- практичний метод: студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії на семінарських заняттях;
- наочний метод: джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані);
- самостійна робота (виконання завдань).

Реалізація компетентнісного підходу до навчання передбачає використання в навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять:

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний. (рецепція -сприйняття).

Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник в "готовому" виді: сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.

2. Репродуктивний метод (репродукція - відтворення)

Застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписаннями, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях. Організовується діяльність студентів за кількарізним відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, лабораторні, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю. Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який передує репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь в студентів, формують основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікація).

3. Метод проблемного викладу.

Педагог до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів. Показує спосіб рішення поставленого завдання. Спосіб досягнення мети - розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів. Студенти стають свідками й

співучасниками наукового пошуку. Перевагою методу є те, що студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки педагога.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод.

Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань. Пошук рішення відбувається під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок.

Процес мислення здобуває продуктивний характер. Процес мислення поетапно направляється й контролюється педагогом або самими учнями на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками. Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на лекційних і практичних заняттях.

5. Дослідницький метод.

Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів. Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри й виконують інші дії пошукового характеру. Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання). У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності. Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

7. Методи оцінювання:

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Рейтинг здобувача вищої освіти, Бали	Оцінка національна за результати складання	
	Екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації $R_{\text{ат}}$ (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$

9. Навчально-методичне забезпечення

- **електронний навчальний курс навчальної дисципліни**

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3919>

- **конспекти лекцій та їх презентації** (в електронном у вигляді)
- **підручники, навчальні посібники:**

Петрушенко В. Л. Філософія : підручник / 4-те вид., випр. і доп. – Львів : Магнолія, 2020. 504 с.

Причепій Є. М. Філософія : посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Академвидав, 2021. 575 с.

Гейко С.М., Горбатюк Т.В., Лаута О.Д. та ін. Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія та сучасність : монографія. К.: «Міленіум», 2019. 378 с.

Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз. К.: Знання України, 2022. -580 с.
Філософія. Світ людини. Курс лекцій : навч. посіб. Київ : Либідь, 2023. 429 с.

Академічне релігієзнавство: підруч. [Текст]: за наук. ред. проф. А. Колодного. – К.: Світ знань, 2000. – 862 с.

2. Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство: Посібник. – К.: Академвидав, 2011. – 464 с.

3. Релігієзнавство: підручн. [Текст]; за ред. В. І. Лубського, В. І. Теремка. – К.: вид. центр «Академія», 2008. – 408 с.

4. Релігієзнавство: навч. посібн. для дистанц. навч. [Текст] / А. М. Колодний, Т. А. Ніколаюк. – К.: Ун-т «Україна», 2003. – 269 с.

5. Черній А.М. Релігієзнавство: Посібник. 2-ге видання, доповнене – К.: Академвидав, 2008. – 400 с.

- **методичні матеріали** щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти; Гейко С.М., Лаута О.Д., Методичні вказівки з вивчення курсу «Філософія» для студентів гуманітарно-педагогічного факультету. – К., 2023.

Гейко С.М., Культенко В.П., Савицька І.М., Супрун А.Г. Методичні вказівки з вивчення курсу «Філософія» для денної форми навчання. – К., 2016.

Гейко С.М., Культенко В.П., Савицька І.М., Супрун А.Г. Методичні вказівки з вивчення курсу «Філософія» для заочної форми навчання. – К., 2016.

Положення про визнання результатів навчання для здобувачів вищої освіти в НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>

1. Положення про екзамени та заліки у НУБіП України URL:

<https://nubip.edu.ua/node/12654>

2. Положення про навчально-інформаційний портал НУБіП України
URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>

3. Положення про електронне оцінювання залишкових знань студентів НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/13300>

4. Положення про організацію освітнього процесу в НУБіП України
URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>

5. Правила внутрішнього розпорядку НУБіП України URL:
https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u18/pravila_rozporyadku.pdf

6. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII URL:
<http://zakon.rada.gov.ua>

7. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII URL:
<http://zakon.rada.gov.ua>

8. Статут НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/13300>

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Берко П. Нова парадигма української філософії. Львів : ЛДМУ ім. Д. Галицького, 2022. 302 с.

2. Васянович Г. Філософія : навч. посіб. Львів : Норма, 2019. 210 с.

3. Горський В.С. Філософія в українській культурі. [Текст] / В. С. Горський. – К. : Центр практичної філософії, 2011. – 73 с.

4. Кант І. Критика чистого розуму. [Текст] / Пер. з нім. Ігоря Бурковського – К. : Юніверс, 2021. – 349 с.

5. Крымский С.Б. Философия как путь человечности и надежды. [Текст] / С. Б. Крымский. – К. : Курс, 2020. – 308 с.

6. Кузьміна С.Л. Філософсько-педагогічна спадщина П. Юркевича. [Текст] / С. Л. Кузьміна; Тавр. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського – К., 2023. – 303 с.

7. Лук'янець В.С. Філософський постмодерн. [Текст] / В. С. Лук'янець, О. М. Соболев. – К. : Абрис, 2018. – 352 с.

8. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади [Текст] / Ф. Ніцше. – К. : Основи-Дніпро, 2023. – 415 с.

9. Огороднік І.В. Українська філософія в іменах: Навч. посібник. [Текст] / І. В. Огороднік, М. Ю. Русін. – К., 2007. – 325 с.

10. Рассел Б. Історія західної філософії / Пер. з англ. Ю. Лісняка, П. Таращука. – К. : Основи, 2015. – 795 с.

11. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: панорама новітньої науки [Текст] / Пер. з фр. В. Шовкун. – К. : Основи, 2008. – 669 с.

12. Татаркевич В. Антична і середньовічна філософія. [Текст] / В. Татаркевич // Історія філософії. Т.1. – Львів : Свічадо, 2016. – 456 с.

13. Читанка з філософії у 6 книгах. Кн. 6. :Зарубіжна філософія ХХ століття / Волинка Г. І., ред. – К. : Фірма «Довіра», 2013. – 238 с.